

GROBNICA KAPUCINA U BRNU

Nalazite se u samostanu Reda manje braće kapucina. Ova kršćanska zajednica koja pripada Rimokatoličkoj crkvi inspirirana je životom talijanskog sveca Franje Asiškog (1182.–1226.).

Korijene kapucinskog reda našli bismo u talijanskoj Umbriji u 16. stoljeću. Odavde su se kapucini postupno proširili diljem svijeta. U češke su zemlje došli 1599. godine i svoj prvi samostan osnovali su u Pragu. U Brnu djeluju od 1604. godine.

U Češkoj živi u pet samostana, uključujući i ovaj brnjanski, oko četrdesetak braće.

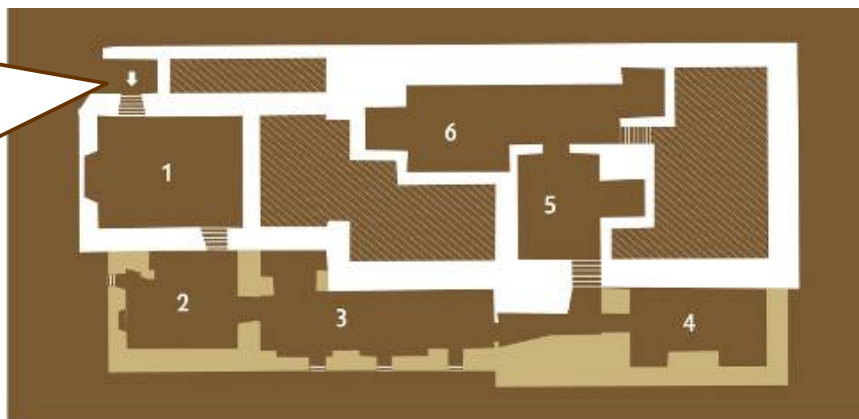
Grobnica kapucina

U godinama 1656.–1784. služila je za **pokapanje braće i dobrotvora reda**. Sofisticirani sustav ventilacije, zahvaljujući kojem je kripa bila stoljećima prozračivana, uzrokovao je **prirodnu mumifikaciju tijela pokojnika**. Mjesto posljednjeg počinka ovdje je našlo više od 150 kapucina i oko pedesetak dobrotvora.

Grobnica je **neuobičajen dokument povijesti reda kapucina**. Braća su ju otvorila za javnost kao podsjetnik na prolaznost ljudskog života – **memento mori**. Posjetitelji ovamo dolaze već više od 170 godina.

TU FUI, EGO ERIS

Latinski natpis iznad ulaza u kapelu **Tu fui ego eris** u prijevodu znači **Bio sam što si, bit ćeš što sam**. Jedna od varijacija podsjetnika na konačnost našeg postojanja na ovom svijetu.

KAPELA

1 Upravo ste ušli u kapelu koja je bila posvećena godine 1656. i braći kapucinima izvorno je služila za molitve. Od 1872. godine ovdje stoji lijes vođe pandura **Franje baruna Trenka** (usred kapele). A u prošlom stoljeću ovamo je bio iz crkve premješten relikvijar kršćanke **Klemencijane** (na oltaru kod zida).

Franjo barun Trenk (1711.–1749.)

Zbog njegove vrlo nagle, nepredvidive i ambiciozne naravi zvali su ga **vrag Trenk**. Zapovijedao je vojsci pandura od pet tisuća vojnika koja je bila poznata svojom okrutnošću. A iako se borio u službi austrijske carice Marije Terezije, on i njegovi panduri budili su strah i na samom carskom dvoru u Beču, gdje je sebi uspio stvoriti puno neprijatelja.

A što ima ovaj borac obavijen bezbrojnim legendama zajedničko s kapucinima? Susreli su se u tvrđavi Spielberg. **Barun Trenk kao zatvorenik** osuđen na doživotni zatvor, **brat kapucin kao ispovjednik**. Kronika kapucina navodi da je vrijeme provedeno u zatvoru probudilo njegovu savjest i on je **požalio zbog svog raskalašenog života**. Dio svoje imovine darovao je u dobrotvorne svrhe, a sam je poželio da bude pokopan upravo ovdje, u grobnici.

Barokni relikvijar kršćanke Klemencijane

Njezine ostatke, pronađene u rimskim katakombama, braći je godine 1754. darovao dimnjačarski majstor Jirzi Barnabaš Orelli. U ono se vrijeme vjerovalo da su ljudi iz ovih katakombi spadali među kršćanske mučenike. Stoga su se njihovi ostaci štovali kao relikvije svetih. „Naša“ Klemencijana u ovdašnjoj je crkvi imala čak i svoj oltar. No s vremenom je crkva odlučila preispitati štovanje ovih pobliže nepoznatih „svetih tijela“ i eventualno ih iz crkava oprezno ukloniti. O Klemencijani možemo sa sigurnošću reći samo to da je živjela u 4.–5. stoljeću, pripadala je katoličkoj vjeri i umrla je u svojim četrdesetima.

IZLOŽBA ARS MORIENDI

2 Ovih nekoliko stepenica iz kapele sada vas je prenijelo u 17. stoljeće. Okruženi ste **baroknim freskama**, koje je vješto stvorio vjerojatno jedan od braće kapucina. Originali se nalaze u Pragu na Hradčanama, u grobnici hodočasnog mjesta Loreta kojim su stoljećima duhovno upravljali upravo kapucini.

Pojedine freske prikazuju **prolaznost ljudskog postojanja i našeg djelovanja**. Sastavni dio kompozicije je i **nada**, prikazana u sceni Uskrsnuće Lazara.

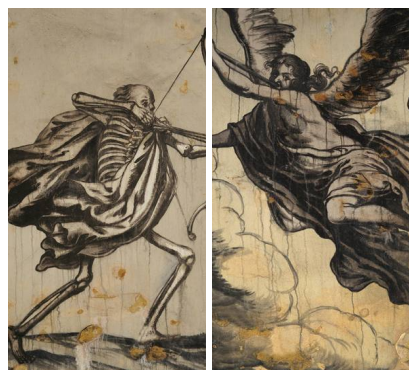

Trijumf smrti: Ova je freska prva slika koju će čovjek koji ulazi u lo-retansku grobnicu ugledati. Ovdje trijumfira lik kostura koji napinje samostrijel i sprema se pucati upravo u nas – pridošlice. Mi smo sada kandidati smrti.

Usred sale vidite **skeletona**, koji napinje luk sa tri strelice. To je alegorija masovne smrti, na primjer u vrijeme ratova.

Kronos: Lik Krona personifikacija je vremena. Svojom kosom baca na tlo simbole ljudskog truda. Upozorava da i to što činimo je prolazno.

Uskrsnuće Lazara: Ova freska upućuje na Božju ljubav koja je jača od smrti. Na ljubav koja je nadjačala smrt i otvorila nam je vrata vječnosti. Uz scenu se vežu riječi Isusa Krista: „Ja sam uskrsnuće i život... I svatko tko živi i vjeruje u mene neće umrijeti zauvijek.“

Do njega se nalazi slika **andela posljednjeg suda** – oni koji su činili zlo ići će u vječnu patnju, no pravedni u vječni život.

OBITELJ GRIMM

Ovdje je pokopana **slavna obitelj graditelja i arhitekata**, koja je neodvojivo spojena s poviješću brnjanskog konventa. Sa zajednicom kapucina vezali su ju ne samo **poslovni odnosi, nego prije svega prijateljski**. Dva sina Morzica Grimma čak su se zaredili u red kapucina.

Morzic Grimm (1669.–1757.) kapucinima je pomagao s popravcima samostana, te je proširio prostor grobnice. Također je radio i za red minorita, a sudjelovao je i kod značajnih građevina u gradu.

Franjo Antun Grimm (1710.–1784.) sudjelovao je u preuređenju kapucinske crkve i proširenju samostana za ulično krilo. Također, podmirio je troškove izrade pet skulptura franjevačkih i kapucinskih svetaca koje do danas ukrašavaju terasu na ulazu u crkvu. Bio je cjenjeni i traženi arhitekt.

Jedinstvena kolekcija baroknih ljesova

Zahvaljujući sofisticiranoj ventilaciji, u grobnici nam se očuvala jedinstveno velika količina drvenih ljesova iz 18. stoljeća. Njihove poklopce možete vidjeti obješene na zidovima oko sebe. Izrađeni su uglavnom od hrasta, a neki pak od bora. Ukrašeni su ručnim oslikavanjem uljanim bojama. Najčešći motiv je Isus na križu kao izraz nade u uskrsnuće, dalje pak biljke, šipak ili lubanje i ukrštene kosti.

*Plastika anđela pokazuje na latinski natpis **Sic transit gloria mundi**, u prijevodu **Tako prolazi slava svijeta**.*

CRIPTA DE LOS BENEFACTORES

Oko kapucinske zajednice kretale su se i **druge zanimljive osobe**, koje su željele slijediti braću i u smrti. U ovom dijelu grobnice, na primjer, pokopan je **bračni par grofova iz Vrbna**, vlasnika imanja u sjevernoj Moravskoj. Njihov je djed financirao gradnju kapucinskog samostana u gradu Fulneku, a braću su podržavale još dvije sljedeće generacije Vrbnovih.

Ovdje također počiva **general Zinzendorf** (1627.–1695.), zapovjednik brnjanske tvrđave Spielberg, ili pokrajinski olomoučki **kapetan Leopold Sak iz Bohunjovic** († 1725.).

Dvorce Veverzi

Kapucini su uživali izvanrednu naklonost roda Sinzendorfova koji su, pored ostalog, bili vlasnici dvorca Veverzi, koji se nalazi nedaleko Brna, i s njim povezanog imanja. U grobnici su pokopani supružnici **Isabella** (1658.–1719.) i **Jan Weikard** (1656.–1715.) iz Sinzendorfa, te čak dvoje od njihovo troje djece: **Marija Elizabeta** (1697.–1758.) i **Prosper Antun** (1700.–1756.). Kapucinska kronika Mariju Elizabetu spominje kao „velikodušnu darovateljicu“, a Prospera Antuna kao „posebnog patrona reda“.

BARNABAŠ ORELLI

5 Vjerojatno ste već primijetili da pojedine sale grobnice imaju **različiti visinski nivo**. To je zato jer je cijeli areal samostana nastao na parcelama devet građanskih kuća koje su bile otkupljene i nakon toga srušene. No njihovi su podrumi ostali i poslužili su za izgradnju suterena. S malo pretjerivanja možemo reći da se **sad nalazite između dvije epohe**: pod nogama imate temelje renesansnih kuća, a iznad glave baroknu kapucinsku crkvu.

Odmah ispod stepenica pokopan je **Barnabaš Orelli** († 1757.), dimnjačarski majstor i najvelikodušniji dobrotvor ovdašnje kapucinske zajednice uopće. Braći je također pomagao rješavati praktične stvari vezane uz funkcioniranje samostana.

U velikoj **zidanoj tumbi** lijevo u kutu, ponovno su pokopani ostaci pokojnika čija su se tijela tijekom vremena u grobnici raspala. Nalaze se tu ostaci, na primjer, već spomenute Marije Elizabete iz roda Sinzendorfa i njezinog oca Jana Weikarda.

GROBNICA BRAĆE KAPUCINA

6 Kapucini su imali vrlo **jednostavan način pokapanja**, koji je odražavao njihovu osnovnu karizmu: siromaštvo. Pokojnog brata, odjenutog u redovničku halju, stavili bi u hrastov lijes s izvlačivim dnom i nakon obreda u crkvi odnijeli bi ga u grobnicu (po stepenicama koje možete vidjeti pored križa). Ovdje su ga stavili na голу zemlju, samo s kamenjem ili opekama pod glavom.

Braća su bila pokapana bez nadgrobnih ploča, svi na isti način. Samo one koji su u redu proživjeli više od 50 godina dočekala bi nakon smrti sitna povlastica: bili su pokopani **s jednostavnim drvenim križem** (brat desno). Svejedno, kapucini sve do danas vode

vrlo pažljivo knjigu svojih mrtvih i svakog podneva mole za braću čija smrt pada na taj dan. Na taj su način preminuli uvijek prisutni u molitvama žive subraće, i **neprestano čine jednu zajednicu**.

Isto kao svi kršćani, i braća kapucini **osjećaju smrt samo kao vrata** kojima prolaze Bogu. Sveti Franjo Asiški čak je smrt zvao „svojom sestrom“.

ZAHVALA

Zahvaljujemo na posjetu i želimo vam da **dobro i važne stvari ne odgađate**. Jer – kako kaže klasik – naš je život sličan „mjehuriću krhkom, nestaje nam, odlazi, gine, jedva smo pogledali svijet“.

P. S. Molimo vas da vodič vratite na blagajni. Hvala.

